

Rasbokils hembygdsförening

I slutet av 1940-talet började hembygdsföreningen med en sockeninventering. Det var hög tid att dokumentera äldre hus och föremål som fanns i bygden. Den nya tidens samhälle med snabba förändringar och moderniseringar inom jordbruket och upprustningar och rivningar av gamla hus riskerade att allt det gamla skulle falla i glömska.

Stina Båth Johansson från Årby, Ingegerd Linnér från Tibble skola och Linnea Wennström från Fridhem, Tibble, åker här med häst och vagn för att besöka gårdar och torp för att dokumentera, fotografera och intervjua. Under inventeringen lyckades föreningen genom gåvor och köp, bland annat vid auktioner i socknen, förvärva en stor samling föremål, verktyg och möbler som i brist på en egen lokal förvarades på Årby under flera år tills ett museum på hembygdsgården kunde iordningställas.

Foto i hembygdsföreningens arkiv. Text Maj-Lis Lundblad.

När ett tröskverk sattes igång på en hembyggsdag lockade det många intresserade. Tröskning var ett arbete som gjordes när skörden var avklarad på hösten eller på förvintern när det var färre arbeten utomhus. Längre tillbaka slogs säden med lie och bands för hand för att senare tröskas med slaga på logen. Arbetet underlättades när tröskverken kom som maskinellt kunde skilja strån och agnar från kärnan. När sedan självbindaren som slog av och band säden till kärvar kom var det ytterligare en tids- och arbetsbesparing. Kärvarna kunde nu sättas upp till torkning innan de kördes in i ladan för att sedan tröskas.

Tröskverket på bilden är tillverkat av Modins i Knivsta och inköpt 1952. Det var i bruk ett tiotal år innan skördetröskorna tog över arbetet. På bilden är det Håkan Andersson som matar in tröskverket och Tore Kölerud som tar hand om säckarna, halmen ser Åke Carlsson till att den kommer bort.

Foto och text Maj-Lis Lundblad.

På milan ser vi Bengt Ahlström under vars ledning flera kolmilor uppfördes på "Luraskogen" för att visa hur kolning gick till. Det var resmilor som uppfördes på en gammal kolbotten. Där uppfördes också en kolarkoja på en gammal spisrest efter en tidigare koja. Kojan tjänade som bostad för kolarna under den tid de vaktade milan. När milan var färdig skulle den rivras och kolen makas ut. Det var ett hett arbete som krävde att det fanns vatten i närheten. Det var brukens stora behov av kol som gjorde att Vattholma och Österby köpte in många gårdar på 1700-talet. En stor del av arrendeavgiften var att leverera kol till bruken. Enbart på Fornby, Klivinge och Körlingskogarna i Rasbokil finns det ett femtiotal lämningar från kolbottnar och spisrester.

Foto och text Maj-Lis Lundblad.

Hembygdsvöreningen har haft en studiecirkel 2018 om bygdens soldattorp. Studierna har resulterat i informationsskyltar som sätts upp vid torpen. På bilden ses Gunno Boström, Tibble soldattorps ägare, med Staffan Björklund som snickrat skylthållaren. Soldatstugan finns tidigast omnämnd i syneprotokoll från 1771. År 1777 beskrevs torpet vara 11 $\frac{1}{4}$ aln långt, 7 $\frac{1}{2}$ aln brett och 2 $\frac{3}{4}$ aln högt, vilket var standardmått för ett soldattorp. Torpet var omålat fram till 1853 och försett med torvtak som ersattes med tegel 1902. I flera syneprotokoll från åren 1803 till 1902 har rotebönderna ålagts utföra omfattande åtgärder för torpets och fähusets underhåll.

Den högra delen av byggnaden tillkom efter 1973 då en ny ägare förvärvade fastigheten. Karl Erik Wik, född 1860, var den siste soldaten i torpet. Han blev antagen till roten 1881 eller 1882 och erhöll avsked efter att allmän värnplikt hade införts. Karl Erik gifte sig 1890 med Anna Matilda Pettersson från Tibble. De fick sex barn. År 1941 köpte Karl Erik fastigheten som 1935 hade avstyckats från rotens övriga fastigheter. Karl Erik dog 1943 i en ålder av 81 år.

Foto Ann-Charlotte Björklund. Text Maj-Lis Lundblad.